

بسمه تعالی

متن نمونه

موافقتنامه‌های حمل و نقل هوایی

مقدمه

دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ... که عضو کنوانسیون هواپیمائی کشوری بین‌المللی می‌باشند که در تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۲۳ هجری شمسی برابر با ۷ دسامبر ۱۹۴۴ میلادی برای امضا مفتوح شد، و از این پس «طرف‌های متعاقد» نامیده می‌شوند، به‌منظور تأسیس و بهره‌برداری از خدمات (سرویس‌های) هوایی منظم بین و ماورای سرزمین‌های مربوط خود به شرح زیر موافقت کردند:

ماده ۱- تعاریف

از نظر این موافقتنامه:

الف) اصطلاح «مقام‌های هواپیمایی» درمورد جمهوری اسلامی ایران به سازمان هواپیمایی کشوری و هر شخص یا سازمانی که مجاز به انجام وظایف فعلی آن سازمان باشد اطلاق می‌گردد، و در مورد دولت ... به ... و هر شخص یا سازمانی که مجاز به انجام وظایف فعلی آن ... باشد، اطلاق می‌شود.

ب) اصطلاح «خدمات (سرویس‌های) مورد توافق» به خدمات (سرویس‌های) هوایی منظم انجام شده برای حمل‌ونقل مسافر، پست و بار به‌صورت جداگانه یا ترکیبی در قبال دستمزد در مسیرهای مشخص شده اطلاق می‌گردد.

پ) اصطلاح «موافقتنامه» به این موافقتنامه، پیوست آن و هر گونه اصلاحات این موافقتنامه و پیوست آن که طبق این موافقتنامه مورد توافق قرار گرفته است، اطلاق می‌گردد.

ت) اصطلاح «ظرفیت» درمورد هواپیما، به میزان بارگیری مؤثر آن هواپیما در یک مسیر یا قسمتی از مسیر و اصطلاح «ظرفیت» درمورد «خدمت (سرویس) مورد توافق» به حاصل ضرب ظرفیت هواپیما درچنین سرویسی در دفعات پرواز هواپیمای مزبور طی زمان معین در تمام یا قسمتی از مسیر، اطلاق می‌شود.

ث) اصطلاح «کنوانسیون» به کنوانسیون هواپیمائی کشوری بین‌المللی که در تاریخ ۱۶ آذرماه ۱۳۲۳ هجری شمسی برابر با ۷ دسامبر ۱۹۴۴ میلادی در شیکاگو برای امضاء مفتوح گردید، اطلاق می‌شود، و شامل اصلاحات کنوانسیون که به موجب ماده (۹۴) آن تصویب شده و برای طرف‌های متعاقد لازم‌الاجراء گردیده و نیز ضمامت کنوانسیون و اصلاحات آنها که به موجب ماده (۹۰) آن به تصویب رسیده و برای طرف‌های متعاقد لازم‌الاجراء شده است، خواهد بود.

ج) اصطلاح «شرکت هواپیمایی تعیین شده» به یک یا چند شرکت هواپیمایی اطلاق می‌شود که به موجب مفاد ماده (۳) این موافقتنامه تعیین شوند و اجازه فعالیت بیابند.

چ) اصطلاح «مسیرهای مشخص شده» به مسیرهای مشخص شده در جدول مسیر پیوست این موافقتنامه اطلاق می‌گردد.

ح) اصطلاح «نرخ» به قیمت‌هایی اطلاق می‌شود که قرار است به‌گونه‌ای که شرکت‌های هواپیمایی به‌صورت مستقیم یا از طریق کارگزاران خود اعمال می‌کنند برای حمل مسافر، بار همراه و غیرهمراه پرداخت گردد و شامل شرایطی که به موجب آن قیمت‌های مزبور اعمال می‌شود از جمله دستمزدها، قیمت‌ها و شرایط مقرر برای نمایندگی‌ها به استثنای دستمزدها و شرایط حمل پست می‌باشد.

گزینه اول

اصطلاح «سرزمین» در مورد هر یک از طرف‌های متعاقد به مناطق خشکی و آبی که تحت حاکمیت آن طرف متعاقد قرار دارد، اطلاق و شامل فضای محاذی آنها نیز می‌شود.

گزینه دوم

اصطلاح «سرزمین» در مورد هر یک از طرف‌های متعاقد به مناطق تحت حاکمیت آن طرف متعاقد اطلاق می‌شود.

د) اصطلاحات «سرویس هوایی بین‌المللی»، «شرکت هواپیمایی» و «توقف به منظورهای غیرحمل‌ونقل» دارای همان معانی است که در ماده (۹۶) کنوانسیون برای آنها ذکر شده است.

ماده ۲- اعطای حقوق

۱- هر طرف متعاقد جهت انجام خدمات (سرویس‌های) هوایی بین‌المللی منظم به وسیله شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر حقوق زیر را به طرف متعاقد دیگر اعطاء می‌نماید:

الف) پرواز بدون فرود از فراز سرزمین طرف متعاقد دیگر (آزادی اول)؛

ب) توقف در سرزمین مذکور به منظورهای غیرحمل‌ونقل (آزادی دوم)؛

پ) توقف در سرزمین خود به منظور سوار و یا پیاده کردن مسافر، بارگیری و یا تخلیه بار و پست در حمل‌ونقل بین‌المللی در نقاطی که به‌طور مشترک توسط مقام‌های هواپیمایی طرف‌های متعاقد در جدول مسیر مشخص شده است (آزادی‌های سوم و چهارم).

۲- هیچ یک از مفاد این موافقتنامه به‌گونه‌ای تلقی نخواهد شد که به شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده یک طرف متعاقد این حق را اعطاء کند که در سرزمین طرف متعاقد دیگر و به مقصد نقطه دیگری در سرزمین همان طرف متعاقد دیگر، از نقطه‌ای به نقطه دیگر مبادرت به حمل مسافر، بار یا پست در قبال مزد یا کرایه نماید (کابوتاژ).

۳- اعطای حقوق حمل‌ونقل به موجب بند (۱) فوق شامل اعطای حق حمل مسافر، بار همراه، بار غیرهمراه و پست بین نقاطی در سرزمین طرف متعاقد اعطاکننده حقوق و نقاطی در سرزمین کشور ثالث یا بالعکس (آزادی پنجم) نخواهد بود. حقوق حمل‌ونقل آزادی پنجم صرفاً بر اساس تصویب مقام‌های هواپیمایی هر دو طرف متعاقد اعطاء خواهد شد.

۴- انجام خدمات (سرویس‌های) مزبور در مناطقی که در آن مخصصات مسلحانه جریان دارد یا در اشغال نظامی است، یا در مناطقی که تحت تأثیر مخصصات مسلحانه یا اشغال نظامی قرار گرفته، طبق ماده (۹) کنوانسیون مشروط به تصویب مقام‌های صلاحیتدار مربوط خواهد بود.

ماده ۳- تعیین و اجازه

۱- هر طرف متعاقد حق دارد با ارسال اطلاعیه کتبی به طرف متعاقد دیگر یک یا چند شرکت هواپیمایی را برای انجام خدمات (سرویس‌های) مورد توافق در مسیرهای مشخص شده تعیین، و هر شرکت هواپیمایی تعیین شده را حذف کند یا تغییر دهد.

۲- پس از دریافت اطلاعیه موضوع بند (۱) مقام‌های صلاحیتدار طرف متعاقد دیگر باید با رعایت مفاد بندهای (۳) و (۴) این ماده اجازه مقتضی را بدون تأخیر به شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده مزبور اعطاء کنند.

۳- مقام‌های هواپیمائی یک طرف متعاقد می‌توانند از شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر بخواهند که آنان را مجاب سازد که شرایط مقرر در قوانین و مقرراتی را که معمولاً طبق مفاد کنوانسیون توسط آن مقام‌ها در مورد خدمات (سرویس‌های) هوائی بین‌المللی اعمال می‌گردد، دارا می‌باشد.

۴- هر طرف متعاقد حق دارد در هر مورد که مجاب نشده باشد مالکیت عمده و کنترل مؤثر شرکت هواپیمائی تعیین شده متعلق و در اختیار طرف متعاقد دیگر یا اتباع آن است از اعطای اجازه بهره‌برداری موضوع بند (۲) این ماده امتناع ورزد و یا هر شرطی را که برای اعمال حقوق مذکور در ماده (۲) این موافقتنامه توسط هر شرکت هواپیمائی تعیین شده لازم بداند، وضع نماید.

۵- شرکت هواپیمائی که بدین ترتیب تعیین و مجاز گردیده باشد، می‌تواند در هر زمان مشروط به رعایت مفاد این موافقتنامه بهره‌برداری از خدمات (سرویس‌های) مورد توافق را آغاز نماید.

ماده ۴- لغو، حذف یا تعلیق اجازه بهره‌برداری

۱- هر طرف متعاقد حق خواهد داشت در موارد مشروح زیر اجازه بهره‌برداری را لغو یا استفاده از حقوق مندرج در ماده (۲) این موافقتنامه را در مورد شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر معلق، یا هر شرطی را که برای استفاده از این حقوق لازم می‌داند وضع کند:

الف) چنانچه قانع نشود که مالکیت عمده و کنترل مؤثر شرکت هواپیمائی مذکور متعلق و در اختیار طرف متعاقد دیگر یا اتباع آن می‌باشد؛ یا

ب) چنانچه شرکت هواپیمائی مذکور قوانین و یا مقررات طرف متعاقدی که این حقوق را اعطاء نموده است رعایت نکند؛ یا

پ) چنانچه شرکت هواپیمائی مذکور در انجام عملیات بهره‌برداری از مفاد این موافقتنامه تخطی کند.

۲- اعمال حق لغو یا تعلیق یا وضع شرایط مذکور در بند (۱) این ماده، جز در مواردی که برای جلوگیری از نقض بیشتر قوانین و مقررات، یا مفاد این موافقت نامه فوریت داشته باشد، تنها پس از مشورت با طرف متعاقد دیگر صورت خواهد گرفت. مشورت مذکور پیش از انقضای سی (۳۰) روزه پس از درخواست یک طرف متعاقد صورت خواهد گرفت، مگر آن که دو طرف متعاقد به گونه دیگری توافق نمایند.

ماده ۵- معافیت از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و سایر عوارض

۱- هواپیمای شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقدی که خدمات (سرویس‌های) بین‌المللی را انجام می‌دهد و مواد سوختی، روغن موتور، سایر مواد مصرفی فنی، وسایل یدکی، لوازم مورد نیاز جاری و خواربار موجود در هواپیمای مزبور شرکت هواپیمائی تعیین شده یک طرف متعاقد که مجاز به استفاده از مسیرها و خدمات (سرویس‌های) موضوع این موافقتنامه می‌باشند به هنگام ورود یا خروج از سرزمین طرف متعاقد دیگر بر اساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی، مالیات‌ها و هزینه‌های بازرسی و سایر عوارض و هزینه‌های مشابه ملی یا محلی معاف خواهد بود، حتی اگر مواد مذکور زمانی مورد استفاده قرار گیرد یا به مصرف برسد که هواپیمای مزبور برفراز آن سرزمین در پرواز باشند.

۲- سوخت، روغن موتور، سایر مواد مصرفی فنی، وسایل یدکی، لوازم مورد نیاز جاری و خواربار که توسط یک طرف متعاقد یا اتباع آن به سرزمین طرف متعاقد دیگر وارد شود و صرفاً بمنظور استفاده در هواپیمای شرکت هواپیمائی تعیین شده آن طرف متعاقد باشد براساس عمل متقابل از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی، مالیات‌ها و هزینه‌های بازرسی و سایر عوارض و هزینه‌های مشابه ملی یا محلی معاف خواهد بود.

۳- تجهیزات هوانوردی مورد نیاز جاری، و همچنین مواد و کالاهای نگاهداری شده در هواپیمای شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد تنها با موافقت مقام‌های گمرکی طرف متعاقد دیگر در آن سرزمین قابل تخلیه است. در این صورت می‌توان آنها را تا زمانی که طبق مقررات گمرکی مجدداً صادر می‌شوند یا ترتیب دیگری در مورد آن داده شود تحت نظارت مقام‌های نامبرده قرار داد.

۴- مسافران، اثاثیه مسافران و باری که از سرزمین یک طرف متعاقد در گذر (ترانزیت) مستقیم قرار دارند و از حریمی که در فرودگاه بدین منظور اختصاص یافته خارج نمی‌شوند، فقط مشمول کنترل ساده‌ای خواهند بود. اثاثیه مسافر و بار در گذر (ترانزیت) مستقیم از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هرگونه مالیات معاف خواهد بود.

۵- اسناد رسمی حاوی نشان رسمی شرکت هواپیمائی مانند برچسب چمدان، بلیط هواپیما، بارنامه، کارت اجازه ورود به هواپیما و جدول زمانبندی که به داخل سرزمین هر طرف متعاقد برای استفاده اختصاصی شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر وارد می‌شود، از کلیه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و یا مالیات‌ها براساس عمل متقابل معاف خواهد بود.

۶- معافیت‌های پیش‌بینی شده در این ماده در شرایطی که شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده هر یک از طرف‌های متعاقد برای قرض یا انتقال دادن لوازم مورد نیاز جاری و سایر اقلام موضوع این ماده در سرزمین طرف متعاقد دیگر ترتیبی را با سایر شرکت‌های هواپیمائی منعقد کرده باشد، نیز وجود خواهد داشت، مشروط بر این که سایر شرکت‌های هواپیمائی از معافیت‌های مشابه آن طرف متعاقد دیگر برخوردار شوند.

۷- هر طرف متعاقد بر اساس عمل متقابل، هر شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر را از مالیات بر درآمد ناخالص یا مالیات‌های غیرمستقیم مشابه مربوط به کالا یا خدمات ارائه شده به هر شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر که برای مقاصد تجاری خود مورد استفاده قرار می‌دهد، معاف خواهد کرد. بخشودگی مالیاتی مزبور می‌تواند به صورت معافیت یا استرداد وجه باشد.

ماده ۶- تسهیلات و هزینه‌های فرودگاهی

۱- هر طرف متعاقد در سرزمین خود فرودگاه یا فرودگاه‌هایی را جهت استفاده شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر تعیین خواهد کرد، و تسهیلات ارتباطی، هوانوردی، هواشناسی و سایر خدماتی را که برای بهره‌برداری خدمات (سرویس‌های) مورد توافق لازم است در اختیار شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر قرار خواهد داد.

۲- هر طرف متعاقد می‌تواند در قبال استفاده هواپیمای شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر از فرودگاه‌ها و سایر تأسیسات آن هزینه‌های عادلانه و متعارفی را دریافت دارد، مشروط بر آن که میزان این هزینه‌ها از آنچه شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی آن که در خدمات (سرویس‌های) مشابه بین‌المللی تردد می‌کنند و برای استفاده از چنین فرودگاه و تأسیساتی می‌پردازند، تجاوز نکند.

۳- هزینه‌ها و دستمزدها به پول رایج محلی قابل محاسبه و پرداخت خواهد بود. شرکت‌های هواپیمائی هر طرف متعاقد به صلاحدید خود می‌توانند هزینه‌های مزبور را در سرزمین طرف متعاقد دیگر به ارزهایی که طبق قانون ارزی محلی آزادانه قابل تبدیل هستند، پردازند.

۴- مقام‌ها یا سازمان‌های مربوط هر طرف متعاقد شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر را از هر گونه تغییر قابل توجه پیشنهادی در مورد این هزینه‌ها مطلع خواهند نمود. این اطلاعیه ظرف دوره زمانی متعارف پیش از لازم‌الاجرا شدن تغییر صورت خواهد گرفت. هر طرف متعاقد در صورت افزایش هزینه‌ها، مشورت بین مقام‌ها یا

سازمان‌های مربوط در سرزمین خود و شرکت(های) هواپیمایی بهره‌بردار از خدمات و تسهیلات را تشویق خواهد نمود.

ماده ۲- نرخ های حمل و نقل هوایی

گزینه اول

- ۱- نرخ‌هایی که قرار است شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد برای حمل مسافر در مسیرهای مشخص شده طبق جدول پیوست این موافقتنامه مطالبه نمایند، می‌تواند منوط به تصویب مقام‌های هواپیمایی طرف متعاقدی شود که نقطه عزیمت پرواز در سرزمین آن قرار دارد.
- ۲- شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده در نرخ‌های خود، هزینه بهره‌برداری، سود متعارف، شرایط حاکم بر رقابت و بازار و نیز منافع استفاده‌کنندگان از حمل و نقل را در نظر خواهند گرفت. مقام‌های هواپیمایی صلاحیتدار صرفاً در صورتی می‌توانند از تصویب نرخ امتناع کنند که معیارهای مزبور رعایت نشده باشد.
- ۳- چنانچه مقام‌های هواپیمایی هر یک از طرف‌های متعاقد با نرخ ارائه شده جهت تصویب مخالف باشند، نرخ مزبور اعمال نخواهد شد و نرخ‌ی که تا قبل از آن زمان اعمال می‌شده و قرار بوده با نرخ جدید جایگزین شود، همچنان اعمال خواهد شد.
- ۴- در صورت بروز هرگونه اختلاف درباره تصویب نرخ‌هایی که قرار است اعمال شوند، طبق ماده (۱۹) بین مقام‌های هواپیمایی مشاوره انجام خواهد شد.

گزینه دوه

- ۱- نرخ‌هایی که قرار است شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده یک طرف متعاقد برای خدمات (سرویس‌های) تحت پوشش این موافقتنامه مطالبه نماید، با توجه مقتضی به تمام عوامل مربوط از جمله هزینه بهره‌برداری، ویژگی‌های خدمت (سرویس)، منافع استفاده‌کنندگان، سود متعارف و سایر ملاحظات تجاری در بازار در سطوح متعارفی تعیین خواهد شد.
- ۲

گزینه اول

هر یک از طرف‌های متعاقد می‌تواند خواستار اطلاع‌رسانی یا ثبت هرگونه نرخ‌ی شود که قرار است شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده آن مطالبه کنند. هیچ یک از طرف‌های متعاقد خواستار اطلاع‌رسانی یا ثبت هرگونه نرخ‌ی نخواهد شد که قرار است شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر مطالبه کند.

گزینه دوه

- هر شرکت یا شرکت‌های هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد نرخ‌هایی را که قرار است در مسیرهای مشخص شده طبق بند (۲) ماده (۲) این موافقتنامه مطالبه گردد، به اطلاع مقام‌های هواپیمایی دو طرف متعاقد خواهند رساند. از شرکت‌های هواپیمایی تعیین شده دو طرف متعاقد می‌توان خواست اطلاع‌رسانی را حداکثر سی (۳۰) روز پیش از تاریخ پیشنهادی نافذ شدن انجام دهند. در موارد خاص، ممکن است اطلاع‌رسانی را زودتر از موعد معمول مقرر تجویز نمود.
- ۳- بدون هیچ گونه خدشه‌ای به قوانین حاکم مربوط به رقابت و حمایت از مصرف‌کننده در هر طرف متعاقد، هیچ یک از طرف‌های متعاقد برای جلوگیری از معرفی یا ادامه نرخ مؤثر پیشنهادی که قرار است شرکت هواپیمایی

تعیین شده طرف متعاقد دیگر برای خدمات (سرویس‌های) تحت پوشش این موافقتنامه مطالبه کند یا کرده است، اقدام یکجانبه‌ای را اتخاذ نخواهد کرد. دخالت طرف‌های متعاقد محدود به موارد زیر خواهد بود:

الف) جلوگیری از قیمت‌ها یا رویه‌های تبعیض‌آمیز نامتعارف؛

ب) حمایت از مصرف‌کنندگان در برابر قیمت‌هایی که به دلیل سوء استفاده از موقعیت غالب به‌طور نامتعارف بالا یا محدودکننده‌اند.

۴- چنانچه مقام‌های هواپیمایی طرف متعاهدی که نقطه عزیمت پرواز در سرزمین آن قرار دارد، تشخیص دهند که تعرفه مشخصی، معیار تعریف شده در بند (۱) را برآورده نمی‌کند و یا در دسته بندی‌های تعیین شده در جزء های (الف)، (ب) بند (۳) قرار ندارد، اطلاعیه عدم رضایت خود را به مقام‌های هواپیمایی طرف متعاقد دیگر و به شرکت هواپیمایی مورد بحث ارسال خواهند کرد و می‌توانند در خصوص این موضوع درخواست مشورت با مقامات هواپیمایی طرف متعاقد دیگر را نمایند. مشورت مذکور ظرف مدت سی (۳۰) روز از دریافت درخواست انجام خواهد شد. بجز در موردی که مقامات هواپیمایی طرف‌های متعاقد در خصوص عدم تصویب نرخ‌ها به صورت مکتوب به توافق رسیده باشند، نرخ‌ها تصویب شده قلمداد خواهند شد.

ماده ۸ - فرصت‌های بازرگانی

- ۱- شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد مجاز خواهد بود که بر اساس عمل متقابل، در سرزمین طرف متعاقد دیگر، دفاتر و نمایندگان خود، و همچنین کارکنان بازرگانی، عملیاتی و فنی خود را در صورت لزوم در ارتباط با بهره‌برداری از خدمات (سرویس‌های) مورد توافق حفظ نمایند.
- ۲- نیاز به کارکنان، به انتخاب شرکت هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد می‌تواند توسط کارکنان خود آن شرکت یا با استفاده از خدمات هر سازمان، شرکت یا شرکت هواپیمایی دیگری مرتفع گردد که در سرزمین طرف متعاقد دیگر فعالیت می‌کند و مجاز به انجام چنین خدماتی در سرزمین آن طرف متعاقد است.
- ۳- نمایندگان و کارکنان از نظر مهاجرت مشمول قوانین و مقررات لازم‌الاجرای طرف متعاقد دیگر خواهند بود و هر طرف متعاقد طبق قوانین و مقررات مزبور بر اساس عمل متقابل و با حداقل تأخیر، مجوزهای اقامت و اشتغال، روادید، چنانچه صدق کند، یا سایر اسناد مشابه برای نمایندگان و کارکنان موضوع بند (۱) این ماده را بررسی خواهد کرد.
- ۴- اگر شرایط خاصی ورود یا ماندگاری کارکنان به‌صورت اضطراری و موقت را مقرر دارد، مجوزها، روادید و سایر اسناد مقرر در قوانین و مقررات هر یک از طرف متعاقد به‌سرعت مورد رسیدگی قرار خواهند گرفت تا ورود کارکنان مزبور به سرزمین طرف متعاقد مربوط به تأخیر نیفتد.
- ۵- هر طرف متعاقد بر اساس عمل متقابل به هر شرکت هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر حق خواهد داد به‌طور مستقیم در دفاتر فروش خود، از طریق کارگزاران خود در سرزمین طرف متعاقد دیگر و به شیوه فروش مستقیم الکترونیکی، خدمات حمل‌ونقلی خود را بر روی اسناد حمل‌ونقلی خود به مشتریان بفروشد.

ماده ۹ - خدمات زمینی

با رعایت قوانین و مقررات هر طرف متعاقد، هر شرکت هواپیمایی تعیین شده حق خواهد داشت خدمات زمینی (خویش خدمتی - سلف هندلینگ) خود را در سرزمین طرف متعاقد دیگر انجام دهد یا به انتخاب خود حق خواهد داشت از میان تامین‌کنندگان رقیبی که خدمات زمینی را به صورت کلی یا جزئی فراهم می‌کنند، انتخاب نماید. چنانچه قوانین و مقررات مذکور، انجام خویش خدمتی را منع یا محدود کند و چنانچه رقابت مؤثری بین تامین‌کنندگانی که خدمات

زمینی را فراهم می‌کنند، وجود نداشته باشد، با شرکت هواپیمایی تعیین شده از نظر دسترسی آن به انجام خویش خدمتی و خدمات زمینی توسط تأمین کننده یا تأمین‌کنندگان چنین خدماتی، غیرتبعیض آمیز رفتار خواهد شد.

ماده ۱۰- انتقال درآمدها

گزینه اول

انتقال درآمدهای حاصله توسط شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد طبق مقررات تسعیر ارزهای خارجی طرف متعاقد دیگر و پس از کسر هزینه‌ها صورت خواهد گرفت. طرف‌های متعاقد بیشترین تلاش خود را برای تسهیل انتقال درآمدهای حاصله توسط شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده از خدمات (سرویس‌های) موضوع این موافقتنامه به عمل خواهند آورد.

گزینه دوم

۱- شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد آزاد خواهند بود مازاد دریافتی بیش از هزینه در سرزمین فروش را از سرزمین فروش به سرزمین اصلی خود منتقل کنند. انتقال خالص مزبور شامل درآمدهای حاصل از فروش کسب شده به صورت مستقیم یا از طریق نمایندگی خدمات (سرویس‌های) حمل‌ونقل هوایی، و خدمات جانبی و تکمیلی، و سود تجاری معمولی در صورتی است که چنین سودی در طول مدتی که در انتظار انتقال سپرده‌گذاری شده، تعلق گرفته باشد.

۲- حواله‌های مزبور بدون خدشه به هر گونه تعهدات مالی لازم‌الاجرا در سرزمین هر یک از طرف‌های متعاقد انجام خواهد شد.

۳- مجوز مقتضی برای انجام حواله‌های مزبور با ارز قابل تسعیر آزادانه به نرخ رسمی تسعیر جاری در زمان درخواست بدون به تأخیر شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف‌های متعاقد اعطا خواهد شد.

گزینه سوم

۱- هر طرف متعاقد اطمینان حاصل خواهد نمود که شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر انتقال مازاد دریافتی‌های محلی خود از فروش خدمات (سرویس‌های) حمل‌ونقل هوایی و فعالیت‌های مربوط را به ارز قابل تسعیر آزادانه ظرف حد اکثر سی روز از تاریخ درخواست انجام دهد. نرخ تسعیر ارز جاری در تاریخ انتقال در مورد انتقالات فوق‌الذکر اعمال خواهد شد. چنین انتقالی بر اساس نرخ رسمی تسعیر ارز تعیین شده توسط بازار یا چنانچه نرخ رسمی تسعیر ارز وجود نداشته باشد، نرخ رایج بازار تسعیر ارز برای پرداخت‌های جاری صورت خواهد گرفت.

۲- هر طرف متعاقد به شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر حق استفاده جزئی یا کلی از دریافتی‌های حاصله در سرزمین خود را برای پرداخت کلیه هزینه‌های مربوط به فعالیت حمل‌ونقل خود (از جمله خرید سوخت) و سایر فعالیت‌های مربوط به حمل‌ونقل هوایی اعطا خواهد نمود.

۳- امتیازات مشخص شده در بندهای (۱) و (۲) این ماده بر اساس عمل متقابل اعطا خواهد شد.

ماده ۱۱- خدمات چندوجهی

شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده هر طرف متعاقد مجاز خواهد بود در ارتباط با خدمات (سرویس‌های) هوایی بین‌المللی، از هرگونه حمل‌ونقل سطحی به هر نقطه در سرزمین‌های طرف‌های متعاقد یا کشورهای ثالث یا بالعکس استفاده کنند. شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده ممکن است تصمیم بگیرد حمل‌ونقل سطحی خود را انجام یا آن را از طریق ترتیباتی، از جمله به اشتراک‌گذاری کد با دیگر متصدیان حمل‌ونقل سطحی ارائه دهد. حمل‌ونقل چندوجهی

مزبور ممکن است به صورت خدمت (سرویس) یکسره و به قیمت واحد برای خدمات (سرویس‌های) هوایی و حمل‌ونقل سطحی ترکیبی ارائه شود، مشروط بر این‌که به مسافران و شرکت‌های حمل‌ونقل در مورد ارائه دهندگان حمل‌ونقل اطلاع‌رسانی شده باشد.

ماده ۱۲- شمول قوانین و مقررات

۱- قوانین و مقررات هر طرف متعاقد در مورد ورود یا خروج هواپیمایی که به امر هوانوردی بین‌المللی اشتغال دارد و نیز قوانین و مقررات مربوط به بهره‌برداری و هوانوردی هواپیمای مزبور مادام که برفراز یا داخل سرزمین آن می‌باشد، در مورد هواپیمای شرکت هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر اعمال خواهد شد.

۲- قوانین و مقررات هر طرف متعاقد که ناظر به ورود، اقامت موقت و خروج مسافران، خدمه، بار یا پست از سرزمین آن می‌باشد از قبیل تشریفات ورود و خروج، مهاجرت و همچنین مقررات گمرکی و بهداشتی در مورد مسافران، خدمه، بار یا محمولات پستی هواپیمای شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده طرف متعاقد دیگر مادام که در سرزمین مذکور باشند، اعمال خواهد شد.

۳- هر طرف متعاقد بنا به درخواست نسخه‌ای از قوانین و مقررات مربوط موضوع این ماده را در اختیار طرف متعاقد دیگر قرار خواهد داد.

ماده ۱۳- شناسائی گواهینامه‌ها و پروانه‌ها

گواهینامه‌های قابلیت پرواز، گواهینامه‌های صلاحیت و پروانه‌هایی که توسط یک طرف متعاقد صادر شده یا اعتبار یافته و هنوز به قوت خود باقی باشد، برای بهره‌برداری از مسیرها و خدمات (سرویس‌های) موضوع این موافقتنامه، توسط طرف متعاقد دیگر معتبر شناخته خواهد شد، مشروط بر این‌که شرایط صدور یا اعتبار گواهینامه‌ها و پروانه‌های مزبور مساوی یا بیش از حداقل استانداردهائی باشد که به موجب کنوانسیون وضع شده یا خواهد شد. در هر حال هر طرف متعاقد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که در مورد پرواز از فراز سرزمین خود از شناسائی گواهینامه‌های صلاحیت و پروانه‌هایی که برای اتباع آن توسط طرف متعاقد دیگر یا هر دولت دیگری صادر شده یا معتبر شناخته شده خودداری نماید.

ماده ۱۴- ایمنی هوانوردی

۱- هر طرف متعاقد می‌تواند در هر زمان در رابطه با استانداردهای ایمنی در زمینه‌های مربوط به تأسیسات هوانوردی، خدمه پرواز، هواپیما و بهره‌برداری از هواپیما که طرف متعاقد دیگر به کارگرفته است، درخواست مشاوره نماید.

۲-

گزینه اول

در صورتی که پس از مشاوره مزبور یک طرف متعاقد ملاحظه کند استانداردهای ایمنی در زمینه‌های موضوع بند (۱) که استانداردهای وضع شده در آن زمان به موجب کنوانسیون را بر آورده می‌کند توسط طرف متعاقد دیگر به طور مؤثر به کار گرفته و اجرا نمی‌شود، طرف متعاقد دیگر را از یافته‌های مزبور و اقداماتی که برای تطبیق با استانداردهای ایکائو ضروری به نظر می‌رسد آگاه خواهد کرد. در این صورت طرف متعاقد دیگر اقدام اصلاحی مناسب را در فرصت زمانی توافق شده اتخاذ خواهد کرد.

گزینه دوم

چنانچه پس از مشاوره مزبور یک طرف متعاقد ملاحظه کند استانداردهای ایمنی در چنین زمینه‌هایی که حداقل برابر با استانداردهای کمیته وضع شده در آن زمان به موجب کنوانسیون هستند به طور موثر توسط طرف متعاقد دیگر به کار گرفته و اجرا نمی‌شود، طرف متعاقد نخست، طرف متعاقد دیگر را از یافته‌های مزبور و اقداماتی که برای تطبیق با استانداردهای کمیته مزبور ضروری به نظر می‌رسد آگاه خواهد کرد و آن طرف متعاقد دیگر اقدام اصلاحی مناسب را اتخاذ خواهد داد.

- ۳- همچنین به موجب ماده (۱۶) کنوانسیون توافق می‌شود هر نوع هواپیمایی که توسط شرکت هواپیمایی تعیین شده یک طرف متعاقد یا از طرف آن در خدماتی (سرویس‌هایی) از مبداء سرزمین طرف متعاقد دیگر یا بالعکس مورد بهره‌برداری قرار گیرد، می‌تواند مادامی که در سرزمین طرف متعاقد دیگر است، مشمول بازرسی نمایندگان مجاز طرف متعاقد دیگر قرار گیرد، مشروط بر این که این امر منجر به تأخیر بدون دلیل در بهره‌برداری از هواپیما نگردد. علیرغم تعهدات مندرج در ماده (۳۳) کنوانسیون، هدف از این بازرسی، تأیید اعتبار اسناد هواپیمای مربوط، گواهینامه خدمه آن و تطبیق تجهیزات و وضعیت هواپیما با استانداردهای وضع شده در آن زمان به موجب کنوانسیون می‌باشد.
- ۴- هر طرف متعاقد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد چنانچه چه در نتیجه بازرسی پلکانی، مجموعه‌ای از بازرسی‌های پلکانی، جلوگیری از دسترسی به هواپیما برای بازرسی پلکانی، مشاوره یا موارد دیگر به این نتیجه برسد که اقدام فوری برای ایمنی بهره‌برداری از هواپیما ضروری است، اجازه بهره‌برداری شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف متعاقد دیگر را بی‌درنگ تعلیق یا تغییر دهد.
- ۵- هر اقدامی از سوی یک طرف متعاقد طبق بند (۴) فوق با از بین رفتن زمینه اتخاذ آن اقدام متوقف خواهد شد.

ماده ۱۵- امنیت هوانوردی

- ۱- طرف‌های متعاقد حقوق و تعهداتی را که به موجب حقوق بین‌الملل در قبال یکدیگر در خصوص حفظ امنیت هواپیمایی کشوری در برابر اعمال مداخله‌گرایانه غیرقانونی دارند، مورد تأکید قرار می‌دهند. طرف‌های متعاقد بدون تحدید کلیت حقوق و تعهداتی که به موجب حقوق بین‌الملل به‌عهده دارند، به‌ویژه طبق مفاد کنوانسیون راجع به جرائم و برخی اعمال ارتكابی دیگر در هواپیما امضاء شده در توکیو به تاریخ ۱۳۴۲/۶/۲۳ هجری شمسی برابر با ۱۴ سپتامبر ۱۹۶۳ میلادی، کنوانسیون راجع به جلوگیری از تصرف غیرقانونی هواپیما امضاء شده در لاهه به تاریخ ۱۳۴۹/۹/۲۵ هجری شمسی برابر با ۱۶ دسامبر ۱۹۷۰ میلادی، کنوانسیون راجع به جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری امضاء شده در مونترال به تاریخ ۱۳۵۰/۷/۱ هجری شمسی برابر با ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱ میلادی، پروتکل تکمیلی جلوگیری از اعمال غیرقانونی خشونت‌آمیز در فرودگاه‌هایی که در خدمت هواپیمایی کشوری بین‌المللی می‌باشند به تاریخ ۱۳۶۶/۱۲/۵ هجری شمسی برابر با ۲۴ فوریه ۱۹۸۸ میلادی که مکمل کنوانسیون جلوگیری از اعمال غیرقانونی علیه امنیت هواپیمایی کشوری امضا شده در مونترال به تاریخ ۱۳۵۰/۷/۱ هجری شمسی برابر با ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۱ میلادی است، و هرگونه پروتکل یا موافقتنامه چندجانبه دیگری که بر امنیت هوانوردی حاکم است و برای هر دو طرف متعاقد لازم الاجرا می‌شود، عمل خواهند کرد.
- ۲- طرف‌های متعاقد بنا به درخواست، کلیه مساعدت‌های لازم را به یکدیگر جهت جلوگیری از تصرف غیرقانونی هواپیماهای کشوری و سایر اعمال غیرقانونی علیه امنیت چنین هواپیمایی، مسافران و خدمه آن، فرودگاه‌ها و تأسیسات هوانوردی و هر نوع تهدید دیگر علیه امنیت هواپیمایی کشوری ارائه خواهند کرد.
- ۳- طرف‌های متعاقد در روابط دوجانبه خود طبق مقررات امنیت هوانوردی مصوب سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری که به عنوان ضمیمه کنوانسیون هواپیمایی کشوری بین‌المللی شناخته شده‌اند تا حدودی عمل خواهد کرد که مقررات امنیتی مزبور در مورد طرف‌های متعاقد قابل اجراست. هر یک از طرف‌های متعاقد از متصدیان

هوایمایی که محل ثبت آن هوایمیا یا محل اصلی کار یا اقامت دائمی متصدیان آنها در سرزمین آن واقع شده و نیز از متصدیان فرودگاه‌های واقع در سرزمین خود خواهد خواست طبق مقررات هوانوردی مزبور عمل کنند. در این بند، ارجاع به مقررات امنیت هوانوردی شامل هر گونه تفاوت ابلاغ شده توسط طرف متعاقد مربوط می‌باشد. هر طرف متعاقد، طرف متعاقد دیگر را پیشاپیش از قصد خود برای ابلاغ هر گونه تفاوت مربوط به این مقررات آگاه خواهد کرد. هر طرف متعاقد می‌تواند در هر زمان از طرف متعاقد دیگر برای بحث در مورد تفاوت‌های مزبور درخواست مشورت نماید.

۴- هر طرف متعاقد می‌تواند از متصدیان هوایمیا بخواهد که مقررات امنیت هوانوردی موضوع بند (۳) فوق را که طرف متعاقد دیگر برای ورود به سرزمین خود، خروج از آن یا در مدت توقف در آنجا مقرر کرده است، رعایت کنند. هر طرف متعاقد باید اطمینان حاصل کند که در سرزمین آن اقدامات کافی برای حفاظت از هوایمیا و بازرسی مسافران، خدمه، لوازم همراه مسافر، اثاثیه مسافر، بار و خواروبار هوایمیا پیش از سوار شدن مسافران یا بارگیری و به هنگام آن به نحو مؤثر انجام می‌شود. همچنین هر طرف متعاقد هر درخواستی را که طرف متعاقد دیگر برای انجام اقدامات امنیتی ویژه متعارف جهت مقابله با تهدیدی خاص به عمل آورد، با نظر مساعد مورد توجه قرار خواهد داد.

۵- هرگاه هوایمیا کشوری به‌طور غیرقانونی تصرف شود و یا اعمال غیرقانونی دیگری علیه امنیت هوایمیا مزبور، مسافران و خدمه آن، فرودگاه‌ها یا تأسیسات هوانوردی صورت پذیرد، و یا تهدیدی در این مورد انجام گیرد، طرف‌های متعاقد از طریق تسهیل ارتباطات و اتخاذ تدابیر مناسب دیگر به‌منظور ختم سریع و بی‌خطر حادثه یا خنثی کردن تهدید مزبور به یکدیگر یاری خواهند رساند.

۶- هنگامی که یک طرف متعاقد دلایل منطقی برای این باور دارد که طرف متعاقد دیگر از مقررات امنیت هوانوردی این ماده عدول کرده است، طرف متعاقد نخست می‌تواند از مقامات هوانوردی طرف متعاقد دیگر درخواست مشاوره فوری نماید.

۷- بدون خدشه به ماده ۴ (لغو، حذف یا تعلیق اجازه بهره‌برداری) این موافقتنامه، عدم دستیابی به توافق رضایت‌بخش ظرف چهل و پنج (۴۵) روز از تاریخ درخواست موضوع بند (۷) این ماده، زمینه تعلیق یا وضع شرایط برای اجازه بهره‌برداری یا مجوز فنی شرکت‌های هوایمیا تعیین شده هر دو طرف متعاقد را فراهم خواهد کرد.

۸- هرگونه اقدام اتخاذ شده طبق بند (۷) این ماده با رعایت مفاد این ماده توسط طرف متعاقد دیگر متوقف خواهد شد.

ماده ۱۶ - نظام مالیاتی

هر طرف متعاقد، شرکت‌های هوایمیا تعیین شده طرف متعاقد دیگر را به‌صورت متقابل از تمامی مالیات‌ها و هزینه‌های ناشی از سود و درآمد حاصل از عملیات خدمات هوایی بدون خدشه به رعایت تعهدات رسمی که به‌طور قانونی توسط هر طرف متعاقد وضع شده است، معاف خواهد کرد. علیرغم موارد فوق، اگر موافقتنامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف بین طرف‌های متعاقد وجود داشته باشد، موافقتنامه مزبور ملاک خواهد بود.

ماده ۱۷ -

گزینه اول

مقررات ظرفیت و تصویب برنامه‌های پرواز

۱- شرکت‌های هوایمیا تعیین شده طرف‌های متعاقد از رفتار عادلانه و برابر برخوردار خواهند بود تا بتوانند برای انجام خدمات (سرویس‌های) مورد توافق در مسیرهای مشخص شده از فرصت‌های متساوی بهره‌مند باشند.

۲- در انجام خدمات (سرویس‌های) مورد توافق، شرکت(های) هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد، منافع شرکت هواپیمائی طرف دیگر را مورد نظر قرار خواهد داد تا من غیرحق در خدمات (سرویس‌های) طرف دیگر در تمام یا قسمتی از همان مسیرها اثر نامطلوب ایجاد نشود.

۳- شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد، حداکثر سی (۳۰) روز قبل از شروع خدمات (سرویس‌ها) در مسیرهای مشخص شده، برنامه‌های پرواز را برای تصویب به مقام‌های هواپیمائی طرف متعاقد دیگر تسلیم خواهد نمود. در مورد تغییرات بعدی نیز به همین ترتیب عمل خواهد شد. در موارد خاص می‌توان این محدوده زمانی را با تصویب مقام‌های نامبرده تغییر داد.

۴- هدف اصلی از برقراری خدمات (سرویس‌های) مورد توافق توسط شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده طرف‌های متعاقد، تأمین ظرفیت کافی با ضریب بار مناسب جهت رفع نیازمندی‌های جاری و پیش‌بینی شده متعارف برای حمل مسافر، بار و پست بین سرزمین طرف متعاقد تعیین کننده شرکت هواپیمائی و سرزمین طرف متعاقد دیگر می‌باشد.

۵- شرکت هواپیمائی تعیین شده هر طرف متعاقد همچنین می‌تواند با رعایت اصول مندرج در بندهای (۱)، (۲) و (۳) این ماده، ظرفیتی را برای رفع نیازمندی‌های حمل‌ونقل بین سرزمین‌های کشورهای ثالث مندرج در جدول مسیر پیوست این موافقتنامه و سرزمین طرف متعاقد دیگر تأمین نماید.

۶- ظرفیتی که عرضه می‌شود از جمله تعداد خدمات (سرویس‌ها) و نوع هواپیمای مورد استفاده شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده طرف‌های متعاقد در خدمات (سرویس‌های) مورد توافق می‌تواند از سوی شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده پیشنهاد شود. شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده پیشنهاد مزبور را پس از مذاکره و تبادل نظر بین خود با در نظر گرفتن اصول مندرج در بندهای (۱)، (۲) و (۳) این ماده ارائه خواهند داد. ظرفیت مذکور با تصویب مقام‌های هواپیمائی طرف‌های متعاقد تعیین و اجرا خواهد شد.

۷- در صورت عدم توافق بین شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده طرف‌های متعاقد، مسائل مندرج در بند (۵) از طریق توافق بین مقام‌های هواپیمائی دو طرف متعاقد حل و فصل خواهد گردید. تا زمانی که این توافق حاصل نگردیده است، ظرفیت عرضه شده توسط شرکت‌های هواپیمائی تعیین شده بدون تغییر باقی خواهد ماند.

گزینه دوه

ظرفیت

۱- ظرفیتی که قرار است توسط شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده در خدمات (سرویس‌های) مورد توافق عرضه شود، بین مقام‌های هواپیمایی طرف‌های متعاقد توافق و بازنگری خواهد شد.

۲- چنانچه در بازنگری، مقام‌های هواپیمایی طرف‌های متعاقد در مورد ظرفیتی که قرار است در مورد خدمات (سرویس‌های) مورد توافق عرضه شود، به توافق نرسند، ظرفیتی که ممکن است توسط شرکت(های) هواپیمایی تعیین شده طرف‌های متعاقد عرضه شود، از مجموع ظرفیتی که طبق مفاد بند (۱) قبلاً توافق شده بود تا عرضه شود، بیشتر نخواهد بود.

گزینه سه

ظرفیت

هر طرف متعاقد فرصت عادلانه و برابر را برای شرکت‌های هواپیمایی تعیین شده طرف‌های متعاقد برای رقابت در بهره‌برداری از خدمات (سرویس‌های) مورد توافق در مسیرهای مشخص شده در جدول مسیر فراهم خواهد کرد.

مقام‌های هواپیمائی هر یک از طرف‌های متعاقد اطلاعات و آمار مربوط به حمل‌ونقل انجام شده در خدمات (سرویس‌های) مورد توافق توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده خود به سرزمین طرف متعاقد دیگر یا از آن سرزمین را که معمولاً توسط شرکت هواپیمائی تعیین شده برای مقام‌های هواپیمائی ملی خود تهیه و به آنها ارائه می‌گردد، بنا به درخواست در اختیار مقام‌های هواپیمائی طرف متعاقد دیگر قرار خواهند داد. ارائه هرگونه اطلاعات اضافی آماری حمل‌ونقل مورد درخواست مقام‌های هواپیمائی یک طرف متعاقد از مقام‌های هواپیمائی طرف متعاقد دیگر منوط به مذاکره و توافق طرف‌های متعاقد خواهد بود.

ماده ۱۹- مشاوره، تغییر و اصلاح

- ۱- طرف‌های متعاقد به منظور حسن اجرای این موافقتنامه از طریق مقام‌های هواپیمائی خود با یکدیگر همکاری خواهند نمود، و به این منظور مقام‌های هواپیمائی یک طرف متعاقد می‌توانند در هر زمان با هدف تفسیر مفاد این موافقتنامه یا هر گونه اصلاح یا تعدیل مفاد این موافقتنامه یا پیوست آن که آن را مطلوب بدانند از مقام‌های هواپیمائی طرف متعاقد دیگر درخواست مشاوره کنند. مشاوره مزبور می‌تواند بین مقام‌های هواپیمائی و از طریق گفتگو یا مکاتبه انجام پذیرد. این مشاوره‌ها ظرف مدت شصت (۶۰) روز از تاریخ دریافت درخواست مشاوره توسط طرف متعاقد دیگر آغاز خواهد شد.
- ۲- هر یک از طرف‌های متعاقد می‌تواند در هر زمان که لازم بداند خواستار تغییر یا اصلاح مفاد این موافقتنامه شود و در این صورت طرف‌های متعاقد ظرف شصت (۶۰) روز از تاریخ دریافت درخواست مذاکره توسط طرف متعاقد دیگر در این خصوص به مذاکره خواهند پرداخت.
- ۳- هرگونه تغییر یا اصلاح این موافقتنامه با رعایت مفاد ماده (۲۴) این موافقتنامه، لازم‌الاجرا خواهد شد.
- ۴- علیرغم مفاد بند (۳) اصلاحات جدول مسیر پیوست این موافقتنامه می‌تواند، به‌طور مستقیم بین مقام‌های هواپیمائی طرف‌های متعاقد مورد توافق قرار گیرد. این اصلاحات با مبادله یادداشت از طریق دیپلماتیک لازم‌الاجراء خواهد گردید.

ماده ۲۰- حل و فصل اختلافات ها

- ۱- هر گاه در مورد تفسیر یا اجرای این موافقتنامه بین طرف‌های متعاقد اختلافی بروز نماید، طرف‌های متعاقد در مرحله نخست اهتمام خواهند کرد اختلاف را از طریق مذاکره مستقیم بین مقام‌های هواپیمائی طبق مفاد ماده (۱۹) این موافقتنامه حل و فصل نمایند.
- ۲- چنانچه طرف‌های متعاقد نتوانند اختلاف را از طریق مذاکره حل و فصل کنند، می‌توانند با توافق اختلاف را جهت اخذ نظر مشورتی به هر شخص یا نهادی ارجاع کنند.
- ۳- چنانچه طرف‌های متعاقد به موجب بندهای (۱) و (۲) فوق در مورد حل اختلاف به نتیجه نرسند، هر یک از طرف‌های متعاقد می‌تواند طبق قوانین و مقررات مربوط خود موضوع را به هیئت داورى سه نفره مرکب از دو داور منتخب طرف‌های متعاقد و یک سرداور ارجاع نماید. در صورت ارجاع امر به داورى، هر یک از طرف‌های متعاقد ظرف مدت شصت (۶۰) روز از تاریخ دریافت اطلاعیه ارجاع اختلاف به داورى، نسبت به انتخاب یک داور اقدام می‌کند و داوران منتخب طرف‌های متعاقد ظرف مدت شصت (۶۰) روز از تاریخ آخرین انتخاب، سرداور را تعیین خواهند کرد. چنانچه هر یک از طرف‌های متعاقد ظرف مدت مقرر داور خود را انتخاب نکند، و یا داوران منتخب ظرف مدت مذکور، در مورد انتخاب سرداور به توافق نرسند، هر یک از طرف‌های متعاقد می‌تواند از رئیس شورای

- سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری بخواهد که حسب مورد داور طرف ممتنع یا سرداور را تعیین نماید. سرداور باید در هر صورت تابعیت کشوری را دارا باشد که در زمان انتخاب با طرف‌های متعاقد روابط سیاسی دارد.
- ۴- در مواردی که سرداور باید توسط رئیس شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری تعیین شود، چنانچه رئیس شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری از انجام وظیفه مذکور معذور یا تبعه کشور یکی از طرف‌های متعاقد باشد، انتصاب توسط معاون رئیس انجام خواهد شد، و چنانچه معاون رئیس نیز از انجام وظیفه مذکور معذور یا تبعه کشور یکی از طرف‌های متعاقد باشد، این انتصاب توسط عضو ارشد شورا که تابعیت هیچ‌یک از طرف‌های متعاقد را نداشته باشد، انجام خواهد شد.
- ۵- تصمیم‌های هیئت داور برای طرف‌های متعاقد لازم‌الاتباع است.
- ۶- هیئت داور با رعایت سایر مواردی که طرف‌های متعاقد توافق نموده اند آئین، زمان و محل داور را تعیین خواهد نمود.
- ۷- مخارج هیئت داور، از جمله هزینه‌ها و دستمزدهای داوران به نسبت مساوی توسط طرف‌های متعاقد پرداخت خواهد گردید. هر گونه مخارجی که توسط شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری در رابطه با نصب سرداور و یا داور طرف متعاقد ممتنع موضوع بند (۳) این ماده به‌وجود آید، به عنوان بخشی از هزینه‌های هیئت داور محسوب خواهد شد.

ماده ۲۱- ثبت

این موافقتنامه و پیوست (پیوست‌های) آن و هرگونه اصلاحیه آن نزد سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری به ثبت خواهد رسید.

ماده ۲۲- کنوانسیون‌های حمل و نقل هوایی

چنانچه کنوانسیون حمل و نقل هوایی عمومی چندجانبه‌ای که توسط طرف‌های متعاقد پذیرفته شده است، لازم‌الاجرا گردد، مفاد کنوانسیون مزبور بر این موافقتنامه مرجح خواهد بود. هرگونه مذاکره در مورد تعیین میزان فسخ، جایگزینی، اصلاح یا تکمیل این موافقتنامه توسط مفاد کنوانسیون چندجانبه، طبق ماده (۱۹) انجام خواهد شد.

ماده ۲۳- فسخ

هر طرف متعاقد می‌تواند در هر زمان قصد خود را مبنی بر فسخ این موافقتنامه طی اطلاعیه کتبی به طرف متعاقد دیگر اعلام نماید. این اطلاعیه همزمان به آگاهی سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری خواهد رسید و در این صورت موافقتنامه دوازده (۱۲) ماه پس از تاریخ دریافت اطلاعیه توسط طرف متعاقد دیگر فسخ شده تلقی خواهد شد، مگر آن که اطلاعیه پیش از انقضای این مدت با تراضی طرف‌های متعاقد مسترد شود. هر گاه طرف متعاقد دیگر دریافت اطلاعیه فسخ را اعلام نکند، اطلاعیه مزبور چهارده (۱۴) روز پس از وصول آن به سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری دریافت شده تلقی خواهد شد.

ماده ۲۴- لازم‌الاجرا شدن

۱- این موافقتنامه از تاریخ آخرین اطلاعیه هر یک از طرف‌های متعاقد به طرف متعاقد دیگر مبنی بر اینکه اقدامات لازم را طبق قوانین و مقررات خود برای لازم‌الاجرا شدن این موافقتنامه به‌عمل آورده، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- این موافقتنامه به محض لازم‌الاجرا شدن، جایگزین موافقتنامه ... خواهد شد.^۱

با گواهی مراتب بالا، نمایندگان تام‌الاختیار امضاء کننده زیر که از طرف دولت‌های متبوع خود مجاز می‌باشند، این موافقتنامه را امضاء نموده‌اند.

این موافقتنامه در یک مقدمه و (۲۴) ماده و یک پیوست در ... در تاریخ ... هجری شمسی برابر با ... میلادی در دو نسخه اصلی به زبان‌های فارسی، ... و انگلیسی که تمامی متون دارای اعتبار یکسان می‌باشند، تنظیم گردید. در صورت اختلاف در تفسیر متون، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

از طرف
دولت ...

از طرف
دولت جمهوری اسلامی ایران

۱- این بند در صورت وجود موافقتنامه حمل و نقل هوایی قبلی بین دو طرف، درج خواهد شد.